

TRADICIONĀLĀ DZIEDĀŠANA MASKAVAS CENTRĀ

*Par Viskrievijas tradicionālo krievu dziesmu dziedāšanas konkursu
Maskavā*

2019. gada septembrī Maskavā norisinājās konkurss, kurā piedalījās solisti un mazi ansambļi, uzstājoties ar krievu tautas dziesmām, kā arī deju elementiem tajās. Izpildījuma maniere kā viens no konkursa vērtēšanas kritērijiem – autentiskums jeb cik ļoti priekšnesums atbilst tradīcijai. To žūrijā vērtēja krievu tautas mūzikas augstākie profesionāļi: Sergejs Starostins (*Сергей Старостин*), Jurijs Koļesņiks (*Юрий Колесник*), Gaļina Sisojeva (*Галина Сысоева*), Dmitrijs Morozovs (*Дмитрий Морозов*) u. c., visus nepieminēt. Tomēr izpratnei, šie cilvēki ir tikpat nozīmīgi Krievijas mūsdienu *tradicionālās pasaules* veidotāji, piem., kā Latvijā Zane Šmite, Mārtiņš Boiko, Valdis Muktupāvels, Anda Beitāne, Gita Lancere, Iveta Tāle u. c. Konkursa otrajā dienā galā koncertā uzstājās katrs solists un ansamblis ar, žūrijasprāt, katra solista un ansambļa spilgtāk konkursā izpildīto dziesmu.

Dalībnieku vidū vērojama augsta līmeņa solisti un ansambļi, demonstrētas labi izstrādātas dziesmas un vokālās tehnikas. Konkurss veltīts izcilas krievu teicējas, kas nākusi no Smoļenskas apgabala, Olgas Vladimirovnas Trušinas (1919–2006) piemiņai, un šāda veida konkurss Maskavā notika pirmo reizi.

Konkursā piedalījās 13 ansambļi un četri solisti no tuvākiem un tālākiem Krievijas reģioniem: Maskavas, Maskavas apgabala. Sanktņēterburgas. Tveras. Tulas. Astrahanas, Voronežas, Orelas, Kaļiņingradas.

Konkursu par starptautisku, kā teica kāds žūrijas pārstāvis atklāšanas dienā, padarīju es, Ilze Amanda Zakrevska (pedagoģe: Zane Šmite), jo biju vienīgā pārstāve no ārzemēm.

Žūrija vērtēja gan etnogrāfisko precizitāti un žanru stila oriģinalitāti, gan dialekta precizitāti, tradicionālās dziedāšanas tehniku, tradicionālo horeogrāfiju, izpildīšanas prasmes, mākslinieciskumu un skatuves tērpa atbilstību tradicionālajam stilam. Uz skatuves bija redzami dažādi krievu tautastērpi, viena meitene ukraiņu tautastērpā un man mugurā latgaliešu 19. gs. II puses tautastērps. Konkursa repertuārs vienā vārdā – krāšņs. Katram dalībniekam bija obligāti jāizpilda vismaz viena

dziesma no Olgas Trušinas repertuāra. Īpašo balvu par O. Trušinas dziesmas interpretāciju ieguva Tatjana Troškina no Tulas apgabala. T. Troškina, manuprāt, uzstājās sevišķi spilgti – spoža tehnika un tēla izjūta sejas mīmikā, roku un ķermeņa valodā, sevišķi ievelkošs priekšnesums. Pirmās vietas tika piešķirtas diviem spožiem solistiem – Jevgēņijam Romanovam (Maskava), kurš uzstājās ļoti pārliecinoši un bravurīgi, un Antoņinai Sergejevai (Voroņeža), kas parādīja lieliski izstrādātu tehniku un dziesmu dažādību. Taču, šie nebija vienīgie solisti, kas uzstājās izcili. Tādi bija arī daudzi citi. Konkursā piedalījās dažādu vecuma kategoriju pārstāvji, taču uzstādījums – jaunieši līdz 26 gadiem. Būtiski, ka aiz katra solista stāv arī izcils skolotājs. Telpa, jāsaka, bija diezgan sausa, zālē akustika, manuprāt, nebija ideāli piemērota konkursam, tomēr skaņa klausītāju bija labāka, nekā šķita skatuves. Sausās akustikas dēļ, manuprāt, būtu vērts padomāt par citu konkursa vietu nākamgad (tika lemts par labu un vēlamu šāda veida konkursu rīkot arī turpmāk un plašāk).

Apmeklētāji un arī paši dalībnieki varēja doties projām ar labāku izpratni gan par krievu tautas jeb tradicionālās vokālās mūzikas tradīciju kā tādu, gan šodienas situāciju - kā attiecīgās dziesmas tiek pārmantotas un kā turpina dzīvot. Šī pieredze bija patiesi vērtīga. Starp konkursu un galā koncertu norisinājās arī jau pieminētais *apaļais galds* par tradicionālās vokālās mūzikas šodienas situāciju Krievijā, un pārsteidzoši, ka problēmas ir gandrīz tās pašas, kas Latvijā. Tā sauktais autentiskums, vajadzētu vairāk strādāt pie tehniku dažādības, dialektiem; aktuāla problēma, ka solisti un ansambļi bieži vien repertuāru papildina ar jau populārām melodijām, ko iedziedājuši citi ansambļi, nevis ceļ gaismā jaunu (vecu) materiālu, kura ir gana, un kas iegūts no pirmavota, un, iespējams, glabā jaunu, svaigu informāciju. *Apalā galda* sarunu gaitā visi tā dalībnieki bija vienisprātis jautājumā par šāda veida konkursu nepieciešamību: jārīko vairāk un arī Krievijas reģionos, jo ieguvums ir acīmredzams.

Izkopts *autentisks* krievu tautasdziesmu izpildījums, dažādu emociju gamma tajās, sākot no jautrām častuškām līdz pat raudām [raudas kā trad. mūzikas žanrs]. Ļoti izteiksmīga un krieviem raksturīga ir dziedāšana ar tradicionālās horeogrāfijas elementiem. Arī šajā konkursā tas neizpalika – varēja klausīties un vērot izcilas dziesmas gan garmoškas, gan balalaikas pavadījumā ar horeogrāfiskiem jeb deju elementiem. Tieši galā koncertā visobjektīvāk spēju klausīties pārējos dalībniekus, jo uzstājos pirmā un pēc tam vairs nebija jāgaida sava kārta. Varētu teikt, tāda lieliska un kodolīga krievu tradicionālās vokālās mūzikas deva. Kā tradicionālās vokālās solo

dziedāšanas esence. Jāsaka, ansambļu varētu būt bijis vairāk, tomēr tie, kas uzstājās, bija tikpat spoži un pārlicinoši kā solisti. Jau pieminētais krāšņums, dažādība, emocionalitāte – tas viss raksturo krievu mentalitāti, kas bez šaubām iekodēta tautas mūzikā.

Saskāros ar daudzām grūtībām, bet tieši tās palīdzējušas saprast svarīgas lietas nākotnei, esmu daudz guvusi un augusi caur šīm grūtībām. Šis brauciens bija gan lieliska konkursa, gan koncerta un komunikācijas pieredze. Interesanti bija sarunāties ar citiem dalībniekiem; ģērbtuvē pirms konkursa kāda cita dalībniece no Sanktpēterburgas teica, ka ir šokā, ka es esmu no ārzemēm, ka speciāli braucu uz šo konkursu, ka nemaz neesot nojautusi sākumā. Citiem bija interese par to, no kurienes ir tautastērps. Jāsaka, visam Latvijas Austrumu un Krievijas Rietumu reģionam ir dažas kopējas iezīmes, un viena tāda ir tautastērpu toņi un raksti. Bija redzami vairāki tērpi ar līdzīgiem sārtiem rūtainiem brunčiem kā Dienvidlatgalē. Taču ne tikai vizuāli – viens no konkursa virzītājspēkiem S. Starostins sarunā izteica šo domu, ka attiecīgajam reģionam ir kopējas īpašības tieši muzikālā ziņā.

Iespējams, radies jautājums, kāpēc un kā tur vispār gadījies es? Pagājušajā semestrī Mūzikas akadēmijā [JVLMA] tradicionālās dziedāšanas kursā bija brīva repertuāra izvēle, tajā laikā bija īpaši uzrunājusi tieši slāvu tradicionālā mūzika, vairāk daudz balsība, bet arī solo dziedāšana; repertuāru papildināju gan ar krievu, ukraiņu un baltkrievu, gan arī serbu dziesmām. Pēc tam vasarā papildinājos nometnē Lietuvā, kurā dziedāju ukraiņu ansablī pie Suzannas Karpenko (*Susanna Karpenko*), kas ir nozīmīga personība ukraiņu tradicionālās mūzikas vidē. Ceļā līdz krievu tautas mūzikai man palīdzēja draudzene, kura studē tradicionālo mūziku Sanktpēterburgā. Viņa diemžēl nokavēja pieteikšanos, citādi, iespējams, mēs konkursā būtu bijušas divas pārstāves no Latvijas. Tam visas iespējas nākamgad. Varu teikt tikai to, ka jūtu lielu skaistumu un daudzreiz arī smeldzīgumu šajā mūzikā. Ne tikai krievu, bet arī ukraiņu tautas mūzikā, kuru esmu mazliet jau apguvusi. Mani interesē dažāda tautu mūzika, taču slāvu mūzikā arvien atrodu ko ievelkošu. Kāpēc tas tā ir, to es gribētu kādreiz saprast. Nesen lasīju tādu frāzi: *Polish music has such a high quality sadness* (Poļu mūzikai piemīt tik augstas kvalitātes skumjas); to varētu pārfrāzēt kā melanholija, saldsērīgums vai sentimentālisms. Līdzīgos vārdos nereti raksturojama tradicionālā mūzika, kas nāk no Latgales. Nu, un Latgale, tikpat neapjaušamu iemeslu dēļ, ir arī man viens no tuvākajiem latviešu tautas mūzikas reģioniem.

Visu nedēļas nogali Maskavā raksturoja krieviem mazliet vairāk kā latviešiem piemītoša karstasinība, emocionalitāte un izteiksmība. Tā teikt, dziedājumam (un arī dzīvei) ir jābūt *со всею душой* – ar visu dvēseli.

©Московский дом национальностей, 2019. Dzied Tatjana Troškina no Tulas